

Adroddiad i	Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru	
Dyddiad	16 Hydref 2023	
Swyddog Arweiniol	Helen MacArthur, Prif Swyddog Tân Cynorthwyol Cyllid ac Adnoddau	
Pwnc	Cynllun Pensiwn Diffoddwyr Tân Cymru - hawl diffoddwyr tân rhan amser i gael pensiwn	

PWRPAS YR ADRODDIAD

- 1 Rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Aelodau ar y diwygiadau arfaethedig i Gynllun Pensiwn y Diffoddwyr Tân yng Nghymru er mwyn ymestyn mynediad i ddiffoddwyr tân cymwys rhan amser (ar alwad) fu'n gwasanaethu cyn 2000.

CRYNODEB GWEITHREDOL

- 2 Mae Llywodraeth Cymru yn ymgynghori ar hyn o bryd ar gynigion i ymestyn mynediad at Gynllun Pensiwn y Diffoddwyr Tân yng Nghymru i ddiffoddwyr tân cymwys fu'n gwasanaethu cyn 2000.
- 3 Bydd y cynigion yn ychwanegu at y camau a gymerwyd yn ystod 2014 i fynd i'r afael â'r ffaith fod gweithwyr rhan amser yn cael eu trin yn llai ffafriol. Bryd hynny, penderfynodd dyfarniad Matthews fod gwaith diffoddwr tân rhan amser o fewn cwmpas Rheoliadau Gweithwyr Rhan Amser (2000) (y Rheoliadau) a chaniatodd i aelodau cymwys brynu'r hawl i bensiwn yn dyddio'n ôl i 1 Gorffennaf 2000.
- 4 Cadarnhaodd her gyfreithiol lwyddiannus arall, sef dyfarniad O'Brien, y dylai gwasanaeth llawn y rheini sydd o fewn y cwmpas fod yn bensiynadwy, nid dim ond yr elfen wedi dyddiad y Rheoliadau.
- 5 Mae Llywodraeth Cymru hefyd yn ceisio cywiro camgymeriad arall, sef y dylai'r darpariaethau gwreiddiol fod wedi caniatáu i'r rhai sydd wedi gwasanaethu o 7 Ebrill 2000 yn hytrach nag 1 Gorffennaf 2000 fod o fewn y cwmpas.

ARGYMHELLION

- 6 Gofynnir i'r Aelodau:
 - i) nodi cefndir y mater cyfreithiol; a
 - ii) nodi'r cynigion a amlinellwyd gan Lywodraeth Cymru i fynd i'r afael â'r materion cyfreithiol sy'n codi.

CEFNDIR

- 7 Am nifer o flynyddoedd, dim ond diffoddwyr tân a gyflogwyd yn llawn amser oedd yn gallu manteisio ar Gynllun Pensiwn y Diffoddwyr Tân. Yn benodol, cafodd diffoddwyr tân ar alwad a gyflogwyd i weithio ar y system ddyletswydd rhan amser eu hatal rhag ymuno â'r cynllun pensiwn.
- 8 Ni newidiodd y trefniant hwn pan gyflwynwyd Rheoliadau Gweithwyr Rhan Amser (Atal Triniaeth Lai Ffafirol) 2000 (y Rheoliadau). Mae'r Rheoliadau'n gwahardd trin gweithwyr rhan-amser yn llai ffafirol na gweithwyr llawn-amser sy'n ymgymryd â gwaith cymharol debyg. Y farn ar y pryd oedd nad oedd gwaith diffoddwyr tân ar alwad yn ddigon tebyg. Cafodd y farn hon ei gwyrddroi gan Ddyfarniad Matthews, a ganfu fod y gwaith yn ddigon tebyg.
- 9 O ganlyniad, caniatwyd i ddiffoddwyr tân ar alwad ymuno â Chynllun Pensiwn y Diffoddwyr Tân 2007 o 7 Ebrill 2006. Roedd hyn yn rhoi cydraddoldeb i bobl a oedd yn cael eu recriwtio ar-alwad ac yn llawn-amser o'r pwynt hwnnw ymlaen.
- 10 I gywiro'r mater yn ôl-weithredol, creodd Gorchymyn Diwygio Cynllun Pensiwn y Diffoddwyr Tân (Cymru) 2014 gynllun wedi'i ddiwygio ar gyfer diffoddwyr tân ar alwad a gyflogwyd rhwng 1 Gorffennaf 2000 a 6 Ebrill 2006. Roedd y cynllun, a elwid yn "Gynllun Diwygiedig 2007", yn rhoi buddion cymharol debyg i'r rhai yr oedd diffoddwyr tân amser llawn yn eu cael.
- 11 Caniatwyd i'r diffoddwyr tân ar alwad a oedd o fewn y cwmpas ymuno yn ôl-weithredol drwy dalu'r cyfraniadau pensiwn a fyddai wedi bod yn ddyledus pe na bai'r driniaeth anghyfreithlon a nodwyd gan Ddyfarniad Matthews wedi digwydd. Gelwir hyn yn "Ymarfer Dewis 1af" ac fe'i cynhaliwyd yn ystod 2015.
- 12 Roedd gosod 2000 yn ddyddiad terfyn yn debyg i'r dull a fabwysiadwyd gan weithwyr rhan-amser eraill ac roedd yn destun her gyfreithiol gan farnwr rhan-amser (O'Brien yn erbyn y Weinyddiaeth Gyfiawnder). Roedd yr her gyfreithiol yn dadlau y dylai maint llawn y gwasanaeth fod yn bensiynadwy ac nid dim ond yr elfen sy'n ôl-ddyddio'r Rheoliadau Gweithwyr Rhan-amser. Penderfynodd dyfarniad O'Brien o blaid y gweithiwr ac mae hynny'n golygu felly bod dyddiad terfyn 1 Gorffennaf 2000 yn y cynllun diwygiedig hefyd yn anghyfreithlon. O ganlyniad, gallai gwasanaeth diffoddwyr tân ar alwad sydd wedi gwasanaethu ar neu ar ôl 7 Ebrill 2000 fod yn bensiynadwy.

GWYBODAETH

- 13 Er bod hwn yn fater cenedlaethol, mae'r cyfrifoldeb am bensiynau diffoddwyr tân wedi'i ddatganoli yng Nghymru a Llywodraeth Cymru sy'n gyfrifol am wneud y trefniadau angenrheidiol i gywiro'r mater hwn. Mae Llywodraeth Cymru yn cynnig ymestyn y darpariaethau presennol sydd wedi'u cynnwys yn y Cynllun Diwygiedig. Ar gyfer unigolion cymwys, y bwriad yw cynnig ymarfer ail-ddewis a fydd yn eu galluogi i dalu'r cyfraniadau pensiwn ar gyfer yr holl wasanaeth di-dor cyn 7 Ebrill 2000.

- 14 Mae Llywodraeth Cymru wedi drafftio'r diwygiadau arfaethedig i'r rheoliadau presennol ac wedi cynnal ymgynghoriad, sydd ar gael yma: <https://www.llyw.cymru/hawliau-pensiwn-diffoddwyr-tan-y-system-ar-ddyletswydd-yn-ol-galw-yn-2023?>. Mae'r ddogfen ategol yn cadarnhau'r egwyddorion a fydd yn cael eu defnyddio i gywiro'r mater.
- 15 Daeth yr ymgynghoriad i ben ar 6 Hydref 2023 ac amlinellir ymateb yr Awdurdod i'r ymgynghoriad yn Atodiad 1. Cafodd hwn ei gymeradwyo gan Gadeirydd y Bwrdd Pensiwn Lleol a Chadeirydd yr Awdurdod. Mae'r ymatebion yn cadarnhau y cytunir i raddau helaeth â'r egwyddorion a nodir ac yn tynnu sylw at rai meysydd gweinyddol penodol i'w hystyried ymhellach.
- 16 Mae'r ymgynghoriad yn cadarnhau y bydd yr unigolion cymwys yn cynnwys diffoddwyr tân ar alwad:
- i. y daeth eu cyflogaeth i ben rhwng 7 Ebrill 2000 a 30 Mehefin 2000 ac a gafodd eu heithrio o'r ymarfer dewis cyntaf;
 - ii. y mae eu cyflogaeth yn pontio'r dyddiad gweithredu, sef 7 Ebrill 2000; neu
 - iii. y dechreuodd eu cyflogaeth ar ôl 1 Gorffennaf 2000 ond na chawsant y cyfle llawn i brynu gwasanaeth blaenorol yr oedd ganddynt hawl iddo.
- 17 Caniateir i unigolion cymwys brynu pensiwn gwasanaeth blaenorol trwy wneud cyfraniadau a fyddai wedi dod yn ddyledus. Bydd hwn yn fater cymhleth oherwydd hirhoedledd rhai contractau ac mae'n bosibl na fydd cofnodion gweinyddol ar gael i gadarnhau'r union enillion pensiynadwy. Mae'r rheoliadau drafft yn darparu ar gyfer amcangyfrif tâl pensiynadwy o dan yr amgylchiadau hyn.

GOBLYGIADAU

Amcanion Llesiant	Mae'r trefniadau pensiwn yn hybu sefydlogrwydd hirdymor yn y gweithlu ac mae'r rhwymedi yn mynd i'r afael â gwahaniaethu ar sail oedran.
Cyllideb	Bydd yr angen i fynd i'r afael â'r mater hwn yn effeithio'n ariannol ar sefyllfa ariannol yr Awdurdod gan y bydd pensiynau'r bobl dan sylw yn cael eu cynyddu. Ymdrinnir â'r effaith drwy brisio a phennu cyfraniadau cyflogwyr yn y dyfodol.
Cyfreithiol	Mae gan yr Awdurdod ddyletswydd gyfreithiol i fynd i'r afael â'r mater hwn a chydymffurfio â rheoliadau'r cynllun.
Staffio	Bydd mynd i'r afael â'r mater yn cefnogi staff wrth iddynt gynllunio eu hymddeoliad a bydd yn cefnogi lles.
Cydraddoldeb / Hawliau Dynol / y Gymraeg	Mae'r cynigion yn mynd i'r afael ag anghydraddoldebau blaenorol.
Risgiau ac Ansicrwydd	Mae hwn yn faes cymhleth a gallai arwain at ganlyniadau ariannol nad ydynt yn hysbys.

Ymgynghoriad - Hawliau Pensiwn ar gyfer Diffoddwyr Tân Rhan Amser 2023

Cwestiwn ymgynghoriad 01

Ydych chi'n cytuno â'r meini prawf cymhwysedd a nodir ym mharagraffau 12-17?

Mae'r meini prawf a nodir ym mharagraffau 12 – 17 y ddogfen ymgynghori yn ymddangos yn rhesymol i staff ar alwad sydd ar gontractau cyflogaeth RDS.

Cwestiwn Ymgynghoriad 02

Ydych chi'n cytuno y dylai'r trefniadau arfaethedig gynnwys yr opsiwn i brynu gwasanaeth didor RDS yn y cynllun wedi'i addasu rhwng 31 Mawrth 2015 a 31 Mawrth 2022, ni waeth a ddarperir ar gyfer hynny drwy'r darpariaethau hyn neu reoliadau ar wahân a wneir o dan Ddeddf PSPJO 2022?

Mae hyn yn ymddangos yn ddull rhesymol ac ymarferol.

Cwestiwn ymgynghoriad 03

Ydych chi'n cytuno â'r dybiaeth rydym wedi'i chynnig ar gyfer gwasanaeth, cyflog a graddfa yn y gorffennol?

Mae'n amlwg bod hwn yn faes heriol ac ystyried natur hanesyddol y mater hwn. Mae'r cynigion yn darparu fframwaith clir o opsiynau i'w hystyried ac mae'r dull a awgrymir lle nad yw cofnodion ar gael yn cynnig ateb ymarferol.

Cwestiwn ymgynghoriad 04

I ba raddau ydych chi'n cytuno â'n cynnig i rannu cyfraniadau rheolaidd ar gyfer gwasanaeth ar ôl y flwyddyn 2000 dros 10 mlynedd ac, ar gyfer gwasanaeth cyn y flwyddyn 2000, 10 mlynedd a hanner hyd y gwasanaeth cyn 2000 y maent wedi dewis ei brynu?

Mae'r cynnig yn ymarferol ar gyfer mwyafrif yr achosion, er y bydd baich gweinyddol ar Reolwr y Cynllun. Nid yw'r cynigion yn defnyddio unrhyw fath o de minimis, gan arwain at y risg bod y cyfnod ad-dalu yn rhy hael ar gyfer symiau bach.

Cwestiwn ymgynghoriad 05

Ydych chi'n cytuno y dylid cwblhau'r ymarfer opsiynau newydd o fewn 18 mis (gyda hyblygrwydd wedi'i gynnwys i fynd y tu hwnt i hynny mewn achosion eithriadol fel y disgrifir ym mharagraff 72).

Mae'r amserlen 18 mis yn gosod rhwymedigaeth ar Reolwr y Cynllun a'r person cymwys i gwblhau'r broses o fewn terfynau amser penodedig. Dan amgylchiadau arferol byddai modd gwneud hyn, ond bydd angen ystyried y baich ar Reolwyr Cynlluniau oherwydd y gallai'r adeg pan fydd yn cael ei roi ar waith yn ymarferol gyd-fynd â chyfnod unioni'r gwahaniaethu ar sail oedran.

Mae'r amserlenni a amlinellir ym mharagraff 70 yn rhoi rhagor o wybodaeth am rwymedigaethau penodol pob parti. Ystyrir y byddai angen cryfhau'r rhain i gadarnhau'r dystiolaeth sy'n ofynnol gan bob parti pe bai anghydfod. Er enghraifft, mae gan aelodau cymwys nad ydynt wedi cael eu hysbysu gan yr Awdurdod Tân ac Achub 9 mis o ddyddiad y ddeddfwriaeth i ddatgan eu buddiant. Fodd bynnag, nid yw'n glir a yw hyn yn ymwneud yn benodol ag aelodau a allai fod wedi symud heb gyfeiriad anfon ymlaen yn hytrach na'r rhai a gafodd eu hepgor trwy gamgymeriad oherwydd gweinyddiaeth wael ar ran Rheolwr y Cynllun. Yn yr un modd, mae'n bosibl y bydd dyletswydd unigolyn i ymateb i Reolwr y Cynllun o fewn 6 mis i dderbyn y wybodaeth berthnasol yn anodd gan nad yw'n glir sut y gall Rheolwr y Cynllun ddangos ei fod wedi darparu gwybodaeth os bydd anghydfod (roedd y pwynt penodol hwn yn destun IDRPs yn dilyn yr ymarfer dewis cyntaf).

Cwestiwn ymgynghoriad 06

I ba raddau ydych chi'n cytuno y dylem newid y diffiniadau o "diffoddwr tân" a "cyflog pensiynadwy" yn y Cynllun lawndal, i sicrhau bod gan y diffoddwyr tân hynny sydd â chontract eilaidd hawl i gael iawndal ar yr un telerau â'r rheini nad ydynt yn gwneud hynny?

Mae'r cynnig hwn yn synhwyrol ac yn cydnabod sylwedd y trefniadau cyflogaeth

Cwestiwn ymgynghoriad 07

Hoffem wybod eich barn am yr effeithiau y byddai'r cynnig yn eu cael ar yr iaith Gymraeg, yn benodol ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg a pheidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg. Pa effeithiau y byddai'n eu cael, yn eich barn chi? Sut y gellid cynyddu'r effeithiau cadarnhaol, a lliniaru'r effeithiau negyddol?

Nid yw'n amlwg bod y cynigion yn cael unrhyw effaith benodol ar y Gymraeg

Cwestiwn ymgynghoriad 08

Eglurwch hefyd, os gwelwch yn dda, sut rydych yn credu y gall y polisi arfaethedig gael ei lunio neu ei addasu er mwyn cael effeithiau positif neu gynyddu effeithiau positif ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg ac ar beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg; a pheidio â chael effeithiau andwyol ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg ac ar beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.

Dim sylwadau pellach

Cwestiwn ymgynghoriad 09

Rydym wedi gofyn nifer o gwestiynau penodol. Oes gennych chi unrhyw sylwadau eraill am ein cynigion neu unrhyw faterion cysylltiedig nad ydym wedi rhoi sylw penodol iddynt?

Dim sylwadau i'w nodi